

Pécsi Tudományegyetem
Oktatás és Társadalom Neveléstudományi
Doktori Iskola

Az akkreditációs eljárásban közreműködő
látogató bizottság jelentése

*A MAB Testülete 2022. július 8-i ülésén hozott
2022/6/VIII/1/3. sz. határozat melléklete*

Tartalomjegyzék

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően	3
I.1. Főbb erősségek	4
I.2. A monitoreljárás feltételei	4
II. Látogatóbizottsági értékelés.....	6
II.1. A doktori iskola általános helyzetképe	6
II.2. A törzstagok tudományos és/vagy művészeti tevékenysége	7
II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés.....	8
ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika.....	8
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	11
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	13
ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése.....	14
ESG 1.5 Oktatók	17
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	19
ESG 1.7 Információkezelés.....	21
ESG 1.8 Nyilvános információk.....	23
ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás	24
III. Látogató Bizottság.....	24
IV. Mellékletek	25
IV.1. Feladatmeghatározás	25
IV.2 Akkreditációs interjúk menetrendje	25

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (a továbbiakban: a Bizottság) a Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola (D174) által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és az online interjúk alapján megállapítja, hogy az Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola (a továbbiakban: DI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében a DI folyamatainak többségére kiterjed.

A DI minőségbiztosítási és fejlesztési folyamatai részben tervezettek, tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai változó gyakoriságúak. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között kimutatható a kapcsolat, az oktatás menedzsmentje jó, a kutatás menedzsmentje részben megfelelő, iránya részben illeszkedik a DI stratégiájához.

A támogató – pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra jó hátteret biztosít az oktatási és kutatási tevékenységhez.

Ennek alapján az Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola öt évre akkreditálható, monitoreljárással egybekötve.

A monitoreljáráás feltételei: a doktori iskola e határozathozatal napjától számított két éven belül benyújtja a MAB-nak írásos beszámolóját, melyben részletesen ismerteti az ebben a jelentésben felsorolt hiányosságok pótlására tett intézkedéseket. A MAB a beszámoló beérkezését követő 30 munkanapon belül jelzi a doktori iskolának, ha helyszíni látogatást is szükségesnek tart. A pótolandó hiányosságok felsorolása az I.2. fejezetben található; amennyiben ezek pótlása nem történik meg az előírt határidőre, a MAB megvonja az akkreditációt a doktori iskolától.

Az egyes ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a doktori iskolára bízta a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- A DI a honlapján tájékoztatást nyújt a tanév ütemezéséről, valamint elérhetővé teszi az aktuális órarendet.
- A DI önértékelése példamutatóan részletes, követhető és teljes mértékben fedi a valós helyzetet, kiemelve az erősségeket, gyengeségeket és a fejlesztésre szoruló tevékenységeket.
- A DI nevelésszociológia programjának kiemelten szerves része az országosan egyéni specializálódásnak tekinthető romológia tudományterület.
- Az DI kiemelt hangsúlyt fektet az esélyegyenlőségre és a hátrányos helyzetű hallgatók támogatására, melynek egyik eleme a Befogadó Egyetem projekt, számos doktorhallgató bevonásával.

I.2. A monitoreljáráás feltételei

ESG 1.1 A minőségbiztosítási politika területén:

- A kari minőségfejlesztési célok szisztematikus lebontása és (a célok mentén rögzített fejlesztési tervek hatásainak értékelése mellett) évenként történő monitorozása.
- A DI minőségbiztosítási tervének felülvizsgálata, az ESG szempontjaival összhangban történő kiegészítése.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok területén:

- A Képzési Program alaposabb átvizsgálása és adaptálása a kialakítás óta bekövetkezett változásokhoz, mely figyelembe veszi a hallgatói és oktatói visszajelzéseket is. Egy formális rendszer kialakítása, mely a képzési program rendszeres átvizsgálásának teljes folyamatát áttekinthetővé teszi mind a hallgatók, mind pedig az oktatók számára, és mindenki számára elérhető visszajelzéseket nyújt a folyamat egészéről (a visszajelzések összesített adatai, a DI vezetésének álláspontja, az ezekre épülő változtatások).
- A tézis nyolcadik félévre elvárt 80%-os készültségi foka gyakorlati jelentésének egyértelmű meghatározása.

- A DI – az Nftv-hez igazodva – kezdeményezzen egyeztetést az intézmény hallgatói önkormányzatával a nappali képzés munkarendjétől való eltérésről, és az egyeztetés eredményéről adjon tájékoztatást a honlapján.
- A szerezhető kreditpontok értékelésének, tartalmi és mennyiségi elvárásainak a leírása fontos lenne az alábbi területeken: kutatás, témavezetői konzultáció, publikálás, egyéb tudományos tevékenységek. A témavezetők, doktoranduszok tervezését is megkönnyítő módon szükséges leírni a fentieket.

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése területén:

- A DI rögzítse szabályzati szinten a felvételi bizottság összetételének részleteit.
- A tudományterületi doktori tanács Működési Szabályzata és Ügyrendjében rögzített fokozatszerzési eljárási díjak rendszerét az Nftv-hez szükséges igazítani az egyetemnek (ld. 81. § és 83. § (1) bekezdés).
- A Kormányrendelet (13. § (3) bekezdés) értelmében a DI szabályzatában rögzíteni kell a nyelvi követelmények teljesítéséhez elfogadott valamennyi idegen nyelvet.
- A publikációs követelmények finomhangolása, például az értékelésnél az ABCD folyóirat-kategóriák differenciálása esetében.

ESG 1.5 Az oktatói feltételek biztosítása területén:

- A témavezetői feltételeket, azoknak a minimális kritériumait, meg kell határozni és szabályzatba kell foglalni.
- Az oktatói/témavezetői terheltséget egyensúlyozottnon kell tartani (sok témakiírónak nincs hallgatója a doktori.hu alapján).
- Tudományos teljesítménnyel kapcsolatos akcióterv kidolgozása a lehető legrövidebb időn belül, a DI oktatói és témavezetői tudományos indexeinek (például minőségi és idegen nyelvű IF és Q besorolású publikálás, független hivatkozás generálás) javítására, mert a szakterület empatikus figyelembevételével is egy olyan (tervezett, hogy hamarosan angol nyelven is működő) DI-ről van szó, amely tudományos fokozatot ad ki, és ennek a fokozatnak vannak nemzetközileg elvárt megfelelési sztenderdjei.

ESG 1.6 A tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások területén:

- Az Etikai Kódex biztosítását felügyelő szerv elérhetőségének, felelőségének és hatáskörének megismertetése a hallgatókkal.

ESG 1.7 Az információkezelés területén:

- Az oktatói munka hallgatói véleményezése összegzett eredményeinek közzététele.

- A DI teljesítmény és minőség adatainak évenkénti megfigyelése, átfogó értékelésének közzététele.

ESG 1.8 Az információk nyilvánossága területén:

- A nyilvános felvételi felhívás tartalmazza az elérendő minimum pontszámot, az egyes doktori iskolába felvenni tervezett létszámot és az egyéni felkészülőkkel szemben támasztott követelményeket (vagy nevezze meg a pontos szabályzati helyet).
- A DI Tanács működésének transzparenciáját növelni szükséges a honlapon. A tanács teljes névsora, beosztása legyen nyilvános.
- A DI nyújtson tájékoztatást oktatóiról, témavezetőiről, valamint végzettjei elhelyezkedéséről.

II. Látogatóbizottsági értékelés

II.1. A doktori iskola általános helyzetképe

A DI 2005-ben jött létre és egy évvel később szeptemberben indította a doktori képzést két programmal (Oktatástörténet és a Nevelésszociológia), melyek azóta is működnek. A képzés az intézményi mesterszakokra épül: 1) neveléstudományi, 2) tanár, 3) andragógia, 4) emberi erőforrás tanácsadó, 5) gyógypedagógia és 6) interkulturális pszichológia és pedagógia. A DI képzésében alapításától kezdve jelen van a tanárképzés és a neveléstudomány. A nevelésszociológia program szerves részeként, a régi képzésben külön specializációként, a 2016 óta bevezetett, új típusú képzésben pedig témakiírásokban megjelenik az országosan kimondottan egyéni specializálódásnak tekinthető romológia tudományterület.

A DI alkalmazkodik és követi a Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar (BTK) és az EDT szabályzatát, amely működésének hatáskörébe tartozó részét rendszeresen felülvizsgálja/jóváhagyja. A 2021/2022 tanév kezdetétől működik egy belső minőségbiztosítási rendszer (BE/40-18/2021.), amely a PhD-képzések adminisztratív, gazdálkodási és jogszabályi megfelelőségét is vizsgálja. A PTE-n jelenleg nincs hasonló tudományos területű DI. A MAB 2019/2/VIII/9/2/1254 számú határozata jelentette a DI legutóbbi akkreditálását. Jelenleg hét törzstag, 103 oktató (beleértve a törzstagokat, témakiírókat és témavezetőket, illetve korábbi, jelenleg a doktori.hu-n archivált adatokkal szereplő oktatókat), közülük 80 témakiíró és 61 témavezető, valamint 124 aktív hallgató dolgozik, tanul és kutat a DI-ben, a doktori.hu alapján. A DI-ben eddig megítélt összes fokozatok száma 80.

II.2. A törzstagok tudományos és/vagy művészeti tevékenysége

A doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság egyik alapvető feltétele a 2. § (3) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, aki *„a doktori iskola tudományágában, illetve annak kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatházis (a továbbiakban: Adatházis) alapján vizsgálendő”,* és c) pontja értelmében, hogy *„művészeti alkotásra épülő habilitáció esetén alkotásai országosan és nemzetközileg ismertek és elismertek, továbbá ezt mértékadó, nemzetközi művészeti fórumok pozitív visszhangja igazolja”.*

Egyértelműen megállapítható, hogy az Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola törzstagjai:

Ambrusné Kéri Katalin egyetemi tanár,

Cserti Csapó Tibor egyetemi docens,

Heidl György egyetemi tanár,

Híves-Varga Aranka egyetemi docens,

Orsós Anna egyetemi docens,

Somos Róbert egyetemi tanár,

Steklács János egyetemi tanár

a Kormányrendelet 2. § (3) bekezdés b) és c) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, magas szintű tudományos és/vagy művészeti tevékenységet folytatnak. A publikációs tevékenység szerkezeti elemzése alapján általános az a megfigyelés, hogy miközben a publikációk száma jó, sőt esetenként kiválónak is vélhető (összesen az elmúlt 5 évben 255), ezek meghatározó része magyar nyelven kiadott könyvrészlet, miközben a folyóiratcikkek és az idegen nyelvű publikációk száma (Híves-Varga Aranka kivételével) arányaiban alacsony. A DI presztízsét jelentős mértékben javítaná, ha a törzstagok (általában az oktatók – lásd II.3 – ESG 1.5) tudományos tevékenysége nagyobb mérhető hatást érne el. Ennek érdekében a Bizottság javasolja az idegen nyelven írt folyóiratcikkek arányának növelését a publikációs kimenetben, a következő időszakban.

A DI vezetője Ambrusné Kéri Katalin, a szakterületen elismert egyetemi tanár, 2016 óta az MTA doktora. Az MTMT-ben a tudományos közleményeinek a száma 263, melyekre 697 független hivatkozást kapott. A Hirsch indexe (2022-03-22-én) 13. Összesen kilenc magyar nyelvű könyv szerzője és további öt szakmai könyv szerkesztője. Ambrusné Kéri Katalin a PTE

tanár szakjainak általános szakfelelőse is és az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) keretei között működő szakmai projektnek a vezetője, amely a tanárjelöltek digitális kompetenciáinak fejlesztését célozza. Munkássága során szakértőként rendszeresen szerepel a médiában is. Összességében a DI vezetője megfelel minden kritériumnak a szakmai feladatkörének betöltéséhez.

II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés

ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika

Sztenderd: *Az intézmények rendelkezzenek publikus és a stratégiai menedzsment részét képező minőségbiztosítási politikával. Ezt a belső érintettek [azaz a hallgatók, az oktatók és a nem oktató személyzet] dolgozzák ki és valósíták meg, megfelelő struktúrák és folyamatok révén, a külső érintettek [felhasználók, munkaadók, partnerek] bevonásával.*

A Pécsi Tudományegyetem (PTE) ESG alapú minőségirányítási rendszert működtet. A minőségirányítási rendszerért felelős vezető a PTE rektora, míg a minőségirányítási rendszert a Szenátus Minőségfejlesztési Bizottsága irányítja. A szervezeti egységek minőségirányítási feladatait (a szervezeti egység testületeinek és vezetőjének felügyelete mellett) adott szervezeti egység (PTE esetén kar és klinikai központ) minőségirányítási vezetője látja el.

A PTE publikus (honlapon elérhető) minőségbiztosítási politikával rendelkezik. A minőségpolitika értékekre lebontva kezeli az egyetem lényeges általános minőségfejlesztési törekvéseit, melyek összhangban állnak az ESG szempontjaival. A DI önálló minőségpolitikát nem alkotott.

A PTE-n alkalmazott minőségirányítási rendszer működtetésének módját minőségirányítási szabályzat szabályozza, ami egyértelműen tisztázza az ESG-vel való összhangot. A PTE egyértelmű minőségcélokat állapít meg évente, melyek szintén összhangban állnak az ESG-vel, nyilvánosak és évente monitorozottak. A monitorozás intézményi és szervezeti egység (kar és klinikai központ) szintjén történik meg, melynek eredményeit a PTE honlapján teszik közzé.

A PTE által alkalmazott minőségirányítási rendszer kiterjed valamennyi szervezeti egység szintjére. A Minőségirányítási Szabályzat a karok és a klinikai központ feladatait, eljárásait definiálja. A doktori iskolák minőségirányítási gyakorlata a karok minőségirányítási gyakorlatába illeszkedve valósul meg.

A DI az Egyetemi Doktori Szabályzat, a Kari Doktori Szabályzat, valamint Működési Szabályzata alapján végzi tevékenységét, önálló minőségirányítási alrendszert nem működtet. Minőségbiztosítási tevékenységének keretét jelenti továbbá a Bölcsész- és

Társadalomtudományi Doktori Tanács (BTDT) Működési Szabályzata és Ügyrendje, mely minőségbiztosítási alapelveket tartalmaz. Itt fontos megjegyezni, hogy a szabályzat bár ezt meghatározza, de a kifejtését célzó 23. sz. melléklet nem elérhető.

A DI önértékelésében megfogalmazta küldetését és jövőképét, illetve megfogalmazta célkitűzéseit. Mindezek összességében körvonalazzák fő célkitűzéseit: törzstagok biztosítása, határon túli területekre a DI kooperációs tevékenységének kiterjesztése, angol nyelvű doktori program elindítása, nevelésfilozófiai és tantárgypedagógiai kutatások kibontakoztatásának segítése, magyar roma felzárkóztatási politika támogatása; Érdekeny Egyetem integrált oktatás és szolgáltatás a fogyatékkal élő hallgatók számára; informatikai rendszerek progresszív fejlesztése. A fentiekén túl a DI meghatározta versenyképességének kritériumait: oktatók és hallgatók magas szintű szakmai és tudományos felkészültsége; jó publikációs mutatók; hazai és nemzetközi tudományos életbe való bekapcsolódás; releváns, társadalmi szempontból fontos témák kiírása és kutatása; korszerű oktatási-kutatási környezet; modern, az oktatásban és kutatásban az IKT nyújtotta lehetőségeket is maximálisan kihasználó módszertani alapok. További mérési, értékelési eljárásairól e jelentés ESG 1.7 fejezete mutat átfogó képet.

A DI minőségbiztosítási tevékenységének felelőse a DI vezetője, e munkájának ellátását a PTE BTK Doktori Iroda vezetője támogatja. A DI minőségirányítási tevékenységeit Minőségbiztosítási Programja szerint végzi. Tevékenységének eredményeit évente a BTDT részére éves minőségbiztosítási jelentésben összegzi. A Minőségbiztosítási Program tartalmazza a DI általános célkitűzéseit és folyamatszerkezési elveit, kiemelt tevékenységeit; a megvalósított képzés és a fokozatszerzési eljárás kritikus lépéseit, a publikációk támogatásainak eszközeit, az ösztöndíj lehetőségek feltételeit, a tárgyi infrastrukturális feltételek biztosításának kiindulópontjait, a kapcsolattartás fő irányait, az érdekképviselőre vonatkozó alapvető szabályokat. A Minőségbiztosítási Program kapcsolata az ESG-vel részleges, az egyetem minőségirányítási szabályzatával közvetett kapcsolat azonosítható. A minőségirányítás közvetlenül foglalkozik a doktori képzés során felmerülő tevékenységek, folyamatok megvalósítási módjával, a doktori iskola tevékenységének fejlesztése ugyanakkor inkább közvetett módon jelentkezik. A tudományterületi doktori tanács részére bár a jelentési tevékenység folyamatos, szisztematikus célkijelölés, beavatkozás és visszacsatolás csak részlegesen valósul meg.

A DI fejlesztési jellegű tevékenysége folyamatosan tetten érhető szakmai folyamataiban, míg a PDCA-ciklus (Plan-Do-Check-Act) érvényesülése a támogató folyamatok esetében inkább esetleges. Bár a DI Tanácsa (DIT) a minőségtervet minden évben szisztematikus felülvizsgálja, az intézményi/kari minőségfejlesztési célok lebontása elmarad (a DI-re vonatkozó célok a kari minőségfejlesztési célokba beépülve jelennek meg). Ennek megfelelően ezek szisztematikus monitorozása és értékelése nem a DI szintjén történik.

Lényeges kiemelni, hogy e fentiek mellett a DI hangsúlyt fektet a kari és intézményi célokhoz történő hozzájárulásra (ezeket szisztematikusan áttekinti, szükséges közreműködésének irányait megfogalmazza).

A DI döntéshozatalában (és az ehhez kapcsolódó áttekintések megvalósításában) közvetlenül a törzstagok, programvezetők vesznek részt a Doktorandusz Önkormányzat (PTE DOK) bevonása, valamint az egyes programokból felkért tanácskozási jogú hallgatói közreműködői mellett. A PTE DOK szavazati jogú bevonását a PTE Doktori Szabályzata rögzíti, míg az egyes programokból tanácskozási joggal megvalósuló bevonást a DI Működési Szabályzata fogalmazza meg. Bár megjegyzendő, hogy az akkreditációs eljárás során a DOK-nak nem volt megválasztott képviselője a DIT-ben, ugyanakkor a Bizottság megbizonyosodott arról is, hogy a DI alkalmazott szabályzatai és megoldásai a megfelelő képviselőt lehetővé teszik.

A DI több eszközzel, módszerrel bír az érdekeltekkel való információcserére (levelező rendszere, facebook oldala, honlapja, szemeszterenként megvalósított tájékoztató fóruma, évfolyamfelelősök rendszere, témavezetői fórum, az ösztöndíjas hallgatókkal megszervezésre kerülő munkaértekezletek rendszere), mely megfelelő keretet nyújt a belső érdekeltek bevonására, szoros interaktív kapcsolattartásra. A külső partnerekkel való kooperáció széles körű, ugyanakkor a külső partnerek bevonása a fejlesztések tervezésébe, értékelésébe inkább informálisan valósul meg.

A DI megfelelő szélességű és mélységű eszköztárral rendelkezik az ESG kritériumainak megfelelő minőségbiztosítási gyakorlat fenntartásához, ugyanakkor egyes eszközeinek fókuszálása, a fenntartható minőségfejlesztési gyakorlat kialakítása mindenképpen indokolt.

Ajánlások

- A Bizottság javasolja a DI működésfejlesztés átfogó monitorozásának kiépítését, ennek keretében a tudományterületi doktori tanács felé teljesített éves beszámoló Minőségbiztosítási Programmal összhangban lévő szempontjainak kidolgozását és érvényesítését.
- A Bizottság javasolja a DI önállóan értelmezett, Minőségbiztosítási Programjából következő, adott évre értelmezhető, szakmai céljainak évenkénti megfogalmazását, intézkedési terv összeállítását, az intézkedések eredményeinek évenkénti értékelését.
- A Bizottság javasolja továbbá a rögzített versenyképességi kritériumok mentén monitorozható mutatók megfogalmazását és évenkénti áttekintését, mindezek mentén tanulási mechanizmus kiépítését.
- Az Nftv. 61. § (1) alapján a hallgatói önkormányzat egyetértési jogot gyakorol bizonyos meghatározott kérdéskörökben. Ezzel szemben a PTE Doktori Szabályzat 10. § (4) csupán szavazati, a PDI Szervezeti és Működési Szabályzat 3. § (1) pedig pusztán tanácskozási jogot biztosít a PTE DOK képviselői részére. Mindezek alapján szükséges lenne az

egyetemi belső szabályzatok és a felsőbb szintű törvényi előírások ellentmondásának feloldása.

- A Bizottság végül javasolja a külső érdekeltek minőségfejlesztési folyamatokba történő bevonása érdekében szervezeti mechanizmusok kialakítását és működtetését.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése

Sztenderdek: *Az intézmények rendelkezzenek folyamatokkal képzési programjaik kialakítására és jóváhagyására. A képzési programokat úgy kell kialakítani, hogy elérjék kitűzött céljaikat, beleértve az elvárt tanulási eredményeket. A program révén megszereshető képesítés legyen világosan meghatározott és közzétett, utalással a nemzeti képesítési keretrendszer megfelelő szintjére, s ennek révén az Európai Felsőoktatási Térség képesítési keretrendszerére.*

Az intézmények folyamatosan kísérik figyelemmel és rendszeres időközönként tekintsék át képzési programjaikat, biztosítandó, hogy azok elérjék kitűzött céljaikat, illetve megfeleljenek a hallgatók és a társadalom igényeinek. Ezen értékelések eredményezzék a programok folyamatos javulását. Az ennek folytán tervezett vagy megtett intézkedéseket minden érdekelt felé közölni kell.

A DI képzési programja jól illeszkedik mind a DI, mind általánosabban a kar és az egyetem kitűzött céljaihoz, sőt, részben alakítják azokat. Ennek megfelelően a Képzési Program oktatási része részletesen kidolgozott és világosan dokumentált, mind az egyes tárgyak, mind pedig a követelmények és kreditek tekintetében. Ugyanakkor a kurzusok kontaktóraszámára nincs rögzítve a Képzési Programban. A hallgatók minden félévben részletes tájékoztatást kapnak az aktuális kurzusokról, oktatókról és a követelményekről. A DI-be jelentkezők hozzáférnek ehhez a dokumentumhoz és igény esetén a korábbi félévek hasonló ismertetőit is megkaphatják.

Az első négy félév, a komplex vizsgáig, az oktatást helyezi középpontba. Ugyanakkor az elvárások már a komplex vizsga előtt is előírják önálló tudományos munkát, amihez azonban, legalábbis a témavezetői kapcsolat minimum követelményei szerint (legalább egy konzultáció félévenként) a hallgató valamelyest kevesebb segítséget kap. Továbbá, az oktatáson kívüli teljesítmények kredit-értékelése nem teljesen egyértelműen tisztázott („Egyéb kutatási tevékenység” kategóriába tartozó teljesítmény beszámítása a komplex vizsga előtt, kredittartományok lebontása). A BTDT Működési Szabályzata és Ügyrendje alapján a „doktori iskolák szabályzataikban rögzítik, hogy oktatási, kutatási gyakorlatként milyen munkát fogadnak el.” A DI bár Képzési Programjában rögzíti az „Egyéb tudományos tevékenységek” körét, azokhoz részletek és pontos kreditértékek nem kapcsolódnak (csak kredittartományok, pl. 5-15 kredit). Ugyanígy, kredittartományok vannak csak megjelölve a Kutatás, témavezetői konzultáció és a Publikálás tevékenységi körökhöz.

Az Egyetem modellváltása következményeképpen, az egyetem-értékelő listákon (pl. Times Higher Education) történő előrelépés követelményének teljesítése során nagyobb hangsúlyt kapnak a minőségi publikációkban, konferencia megjelenésekben és szervezésben jelentkező teljesítmények. Ezt a változást a DI is érzékeli, de az oktatók és hallgatók minőségi publikációkra ösztönzésén túlmenően az oktatás és a kutatás közötti arányt is érintenie kellene a jövőben, illetve kérdéses, hogy az egyetemen az általános lehetőségeken és informális segítségen túl kívánnak-e támogatást nyújtani akár a hallgatóknak, akár az oktatóknak a célok elérésére (pl. nemzetközi együttműködések fejlesztése, jobb kihasználása). Ugyancsak átgondolandó a hallgatók bemeneti képzettsége miatt bevezetett, jelentős mennyiségű felzárkóztató jellegű tárgy dominanciája a program-specifikus, a hallgatók önálló munkáját közvetlenebbül segítő tárgyak felett (jelenleg az arány 4:1 az első két, oktatás-centrikus félévben).

A DI Működési Szabályzata alapján kizárólag nappali képzést kínál, valamint egyéni felkészülőket fogad. A honlapon elérhető órarend alapján tömbösítve szervezi a DI a kurzusokat, több esetben szombati napokra. Az Nftv. 17. § (2) bekezdése értelmében a *„teljes idejű képzést a nappali képzés munkarendje szerint heti öt naphól álló tanítási hét keretében, a munkanapokon kell megszervezni. E rendelkezéstől a felsőoktatási intézmény hallgatói önkormányzatának egyetértésével el lehet térni”*. Az önkormányzati egyeztetés mielőbbi pótlása és/vagy a levelező tagozatú képzés nyilvántartásba vétele lenne indokolt a jogszabályi előírás teljesítése érdekében.

A Képzési Program 2015. szeptember 1. óta lényegében változatlan. Az oktatók interjú során adott válaszaiból az derült ki, hogy a kutatószemináriumok tartalmát igyekeznek az adott évfolyam hallgatóinak érdeklődése alapján adaptálni. Ez azonban nem helyettesíti az alaposabb, esetleg a struktúrát is érintő áttekintést.

A DI-ben a témavezetők rendkívül nagy szabadságot kapnak a hallgatókkal folytatott munka kialakításában és a különböző teljesítmények értékelésében, miközben a DI vezetése lényegében csak eredmény oldali ellenőrzést végez. Az önértékelés alapján, felmenő rendszerben már nincs műhelyvita a DI-ben, helyette az ún. Disszertációs fejezetek védelése c. tárgyat kell 10 kreditért a képzés 8. félévében teljesíteni. A disszertációnak a tárgy elvégzéséhez – tehát még az abszolválás előtt – már 80%-os készütségi fokúnak kell lennie. A doktoranduszok alapvetően megfelelő visszajelzést kapnak kutatásuk előrehaladásáról, azonban érdemes lenne pontosabban meghatározni a disszertáció nyolcadik félévre elvárt 80%-os készütségi fokának gyakorlati jelentését. Ugyan a DI-vezetője szerint ez egy úgynevezett „puha szabály” és nem akadályozott senkit az abszolutórium megszerzésében – ha szükséges a doktorandusznak passzíválással van lehetősége kitolni a tárgy teljesítését – a tervezhetőséget és átláthatóságot azonban segítené az elvárások pontosabb definiálása. Megjegyzendő, hogy bár a nyilvános vita előtti szűrőként és visszajelzéseként funkcionáló házi

védés/műhelyvita – akár tárgyként való beépítése a képzésbe – mindenképp jó gyakorlatnak mondható, a követelmények jelen Képzési Program alapján azonban nagyobb nyomást helyeznek a doktoranduszokra a disszertáció elkészítése kapcsán.

A hallgatói visszajelzések formalizálása jelenleg zajlik. Még nem látható, hogy ezekre hogyan kíván támaszkodni a DI vezetése, és milyen módon ad visszajelzést a hallgatók felé.

Összességében, megállapítható, hogy a DI magas szintű képzése a kezdeti, viszonylag kisebb méretekre adaptálva alakult ki, és jelentősen épít az oktatók és a hallgatók közötti jó informális kapcsolatrendszerre. Mivel a DI mérete azonban, legalábbis kari összehasonlításban, már jelenleg is viszonylag nagy, további bővítések vannak tervben (új program indítása, angol nyelvű képzés), és a kialakítás óta az egyetemi általános elvárások is jelentősen változtak: egyre kevésbé lesz lehetőség a ma még kiválóan működő informális kapcsolati hálón keresztül történő ellenőrzésre és beavatkozásokra támaszkodni.

Ajánlások

- Javasolható, hogy a DI vezetése alakítson ki pontosabb szabályozást a témavezetők tevékenységére, mely a jelenleginél részletesebben megadja, hogy a hallgatók milyen módon és mennyiségben számíthatnak a témavezető segítségére. A hallgatók és a témavezetők külön-külön adott visszajelzése alapján ennek teljesülését/minőségét a DI vezetése rendszeresen ellenőrizze, az érintettek számára biztosítsa a visszajelzést és szükség esetén avatkozzon be.
- A nemzetközi publikálás kutatásetikai feltételei jelenleg még nem teljesülnek maradéktalanul, és a kutatásetikai képzés kevésbé veszi figyelembe a vizsgálatok specifikus követelményeit. Javasolható konzultáció a PTE más, ebben a kérdésben tapasztaltabb részlegeivel, az ezirányú oktatás kibővítése, és akár közös kutatásetikai bizottság létrehozása a Pszichológiai Intézzel.

ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

Sztenderd: *Az intézmények biztosítsák képzési programjaik olyan megvalósítását, amely aktív szerepre ösztönzi a hallgatókat a tanulási folyamat létrehozásában. A hallgatók értékelése tükrözzé ezt a megközelítést.*

A témavezető/doktorandusz arány megfelelő, és a kérdőíves válaszok alapján a hallgatók javarészt elégedettek a témavezetőjükkel (a 38 megkérdezettből csupán hárman nyilatkoztak negatívan e kérdés kapcsán). A DI-ben támogatott gyakorlat a társtémavezetés, amennyiben a hallgató igényt tart rá, illetve, ha a kutatási téma indokolja. A hallgató kérelmet intézhet ezzel kapcsolatosan a DI vezetőjéhez, aki a kérést a DIT elé viszi döntéshozatalra.

A hallgatóknak lehetőségük van oktatási tevékenység végzésére, amelyért választásuk alapján vagy kreditet, vagy anyagi ellentételezést kapnak. Oktatói teljesítményükről a tárgyfelelősökön és az OMHV rendszeren keresztül is kapnak visszajelzést.

A Képzési Program alapján érdemes lenne a publikációs követelmények finomhangolása, mivel azok részleteikben még kiforratlanok, és vannak benne hiányosságok (például az értékelésnél a folyóiratok ABCD kategóriájának a differenciálása).

A hallgatók érdekképviselőt az egyetemen a DOK látja el, amely minden fontosabb, doktorandusz hallgatókat érintő szervezetbe delegál képviselőket. A szervezetben folyamatos, érdemi munka zajlik, minden hónapban van küldöttgyűlés és elnökségi ülés, valamint szükség esetén rendkívüli üléseket is tartanak. A DOK több saját díjjal is rendelkezik, valamint számos konferenciát és eseményt szervez a hallgatók számára – részben a Doktoranduszok Országos Szövetségével együttműködésben. A személyi feltételeknek köszönhetően a hallgatóknak jogsegélyt is tudnak biztosítani, a külföldi hallgatók érdekképviselőtéért pedig külön referens felelős.

A DIT az eljárás időszakában nem rendelkezik saját DOK-által delegált képviselővel, a hallgatói érdekképviselőt az évfolyamfelelősi rendszeren és a DI-vezető javaslatára kinevezett hallgatókon keresztül valósult meg. DOK-képviselő híján ez működőképes kompromisszumnak tűnik, de mivel egyik pozícióban sem tisztán a hallgatók által megválasztott személyek foglalnak helyet, ezért némiképp sérül a hallgatói érdekképviselő hatékonysága. A hallgatók visszajelzéseiből is kitűnik, hogy többen úgy érzik, hogy nem vonják be őket a doktori program kialakításának folyamatába, azonban nemtetszésüket személyesen már nem feltétlen merik felvállalni – erre választott képviselőjükön keresztül több lehetőségük nyílna.

Ajánlások

- Érdemes lenne egy átlátható rendszert kiépíteni a hallgatóktól kapott jelzések kezelésére, melyben követhető, hogy mikor és hogyan foglalkoztak a jelzéssel és ennek milyen eredménye lett. Ezen felül szükség lenne a hallgatók valódi, kizárólag általuk választott képviselőre.
- Hasznos lenne elősegíteni a hallgatók DOK-képviselőtének megvalósulását a DIT-ben.

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzítés odaítélése

Sztenderd: *Az intézmények következetesen alkalmazzák a teljes hallgatói életciklust lefedő, előzetesen meghatározott és közzétett szabályzataikat, például a hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzítés odaítélése tekintetében.*

A felvételi eljárást a PTE Doktori Szabályzata és a DI Működési Szabályzata írja le. A szabályozás kitér a felvételi bizottság tagjainak kiválasztására és az értékelés rendszerére is (összesen 40 pont gyűjthető, ebből a szóbeli meghallgatás 20 pont). Nem derül ki ugyanakkor egyik dokumentumból sem, hogy az elérendő minimum pontszámra, ill. a felvételi bizottság összetételére vonatkozóan vannak-e előírások. A lefolytatott interjúk alapján a DI vezetője az összes felvételin jelen van.

A DI honlapján elérhető felvételi tájékoztató rövid, bővebb információkért átirányítják az érdeklődőt a kari honlapra. Az itt elérhető felhívás – tekintettel arra, hogy az összes kar alá tartozó doktori iskolát bemutatja – hosszú és részletes. A két felületet áttekintve, az alábbiakról nem érhető el tájékoztatás: elérendő minimum pontszám és a DI-be felvenni tervezett létszám.

A kari felvételi felhívás jelzi, hogy a doktori iskolák a komplex vizsgával belépő egyéni felkészülőt is fogadnak, ugyanakkor fontos lenne, ha a felhívás utalna arra a szabályzó helyre, ami rögzíti a felvételhez teljesítendő DI-specifikus szakmai és tudományos követelményeket (ld. DI Működési Szabályzat 4. és 8. sz. melléklet). Az említett szabályozás értelmében a fokozatszerzéshez előírt publikációs követelmények 50%-át kell a jelentkezőknek teljesíteni: ez az elvárt 5 publikáció esetében nehezen számszerűsíthető. Az interjúm a DI-vezetője egyetértett, hogy az előírás félreérthető, ugyanakkor jelezte, hogy ebből még nem adódott probléma, az egyéni felkészülők a minimum előírásnál több cikkel szoktak általában jelentkezni.

A fokozatszerzéshez szükséges második nyelvről a DI Működési Szabályzata nem egyértelműen fogalmaz: „tudományos közlemények számára elfogadott nyelvből”; „A második nyelvvizsgálathoz szükséges nyelvek körét a doktori iskola/program – a kutatott diszciplína tekintetében – határozhatja meg.”.

A DI publikációs követelményei előírják, hogy a védés előtt a doktorjelöltnek doktori képzés minőségének fenntartása érdekében *minimálisan öt, saját tudományos eredményeket tartalmazó közleménnyel kell rendelkeznie*. Ezek között lennie kell legalább egy idegen nyelvű nemzetközi publikációnak, illetve legalább egy elismert hazai folyóiratban megjelent publikációnak. Az irányelveket ez utóbbi ponthoz kapcsolódóan a tudományterületenként elfogadható folyóiratok kiválasztásakor a MTA tudományos bizottságainak elfogadott, és az MTA honlapján közzétett szakterületi folyóiratok listája határozza meg. A lefolytatott interjúk alapján a BTK és a kar alatt működő doktori iskolák nehezen tudtak közös nevezőre jutni abban, hogy a szabályzatokban mi szerepeljen minimum publikációs követelményként. A DI szabályzatban rögzítettek egyértelműek minőségbiztosítás szempontjából, mert ha az elvárt öt (5) publikáció megfelel a szakterületi MTA listának, akkor azok elfogadhatóak kell, hogy legyenek.

A fokozatszerzési eljárás folyamata, a disszertáció és tézisek benyújtási, formai és tartalmi követelményei rögzítettek; az oklevél minősítése a nyilvános vita minősítésén alapul.

A BTDT Működési Szabályzata és Ügyrendje rögzíti az oklevél kiállításának díját, valamint, hogy az idegen nyelven folytatott fokozatszerzési eljárás díját a „*doktori iskola/program esetenként szabja meg*”. Mindemellett a honlapon elérhető „A fokozatszerzési eljárás menete” c. ppt anyag alapján a DI díjat szed a fokozatszerzési eljárás megindításáért (80 000 Ft), illetve a nyilvános vitáért (140 000 Ft + 10 000 Ft). A bemutatott szabályozás és tájékoztatás nem tekinthető transzparensnek, illetve teljeskörűnek. Jelezni kellene – az Nftv-hez igazodva –, hogy az egyes díjtételek pontosan kikre vonatkoznak. Állami ösztöndíjas doktoranduszok esetében díjmentesen igénybe vehető szolgáltatásnak minősül a fokozatszerzési eljárás a hallgatói jogviszony fennállása alatt, és az oklevél első alkalommal történő kiállítása is (Nftv. 81. §). Önköltséges hallgatók esetében pedig a felsoroltak az önköltség összegének részét képező szolgáltatásnak minősülnek (Nftv. 83. § (1) bekezdés).

A Disszertációs fejezetek védele c. tárgyhoz kapcsolódó eseményt (mely felmenő rendszerben kiváltotta a műhelyvitát) a DIT szervezi, de egyéb, a lebonyolítására utaló szabályozás nem érhető el.

A komplex vizsga eljárásrendjét és követelményeit – így a számonkérhető tárgyak, témakörök és szakirodalom listáját – a DI Működési Szabályzata és mellékletei rögzítik. A DI honlapján és az ODT-adatbázisban elérhető Képzési Programok eltérnek egymástól. A honlapon elérhető dokumentum alapján „*A komplex vizsga értéke (maximum 30%-os arányban) figyelembe vehető a fokozat minősítésében.*”. Az interjúm megerősítették, hogy ez pontatlan szabályozás és törlésre fog kerülni.

Az önértékelés az elmúlt öt évben összesen tíz külföldi részképzésről számolt be (hat hallgatóra lebontva), ebből összesen két esetben történt kreditelismertetés. Az önértékelés alapján a részképzésben és más mobilitás során szerzett kreditek elismertetését a Kari Erasmus és egyéb mobilitás Szabályzat c. dokumentum rögzíti, alapos részletezettséggel. Mindeközben a BTDT Működési Szabályzata és Ügyrendje alapján a BTDT hagyja jóvá – a témavezető javaslata alapján – a külföldi tanulmányút során szerzett ismeretek elfogadását. A teljeskörű tájékoztatás érdekében: fontos lenne jelezni a BTDT dokumentumában a kiegészítő kari szabályozás meglétét, illetve, ha ettől az elismertetési eljárás tudományterületi szinten eltérne.

Összességében megállapítható, hogy az Egyetemi Doktori Szabályzat, valamint a DI saját dokumentumai biztosítják a képzéshez és a tudományos előrehaladáshoz szükséges keretrendszert, de több ponton javításra, pontosításra szorulnak.

Ajánlások

- A DI honlapján elérhető „A fokozatszerzési eljárás menete” c. ppt anyagot fontos lenne a hatályos szabályzathoz igazítani. Mindemellett javasolt a régi és az új típusú képzésre vonatkozó információk elkülönített megjelenítése.
- A komplex vizsgáról több dokumentum és szabályzó hely elszórta rendelkezik (ld. DI Működési Szabályzat és mellékletei, Képzési Program). Javasolt a tartalmi átfedések megszüntetése a dokumentumon belül és a dokumentumok között is.
- A DI Működési Szabályzata 2. sz. melléklete a Képzési Program. Javasolt a Képzési Program önálló dokumentumként kezelése, mellyel elkerülhetők a két verzió között esetlegesen kialakuló tartalmi eltérések (pl. a komplex vizsga beszámíthatósága a fokozat értékelésébe).
- A szabályzatokat aktualizálni kellene a következő kérdésben: az Nftv. 117/G. §-ra történő utalás beillesztése a Működési Szabályzatba.
- Fontos lenne a Kari Erasmus és egyéb mobilitás Szabályzat c. dokumentum, illetve a BTDT Működési Szabályzata és Ügyrendje kreditelismertetésre vonatkozó szabályozásának összehangolása.

ESG 1.5 Oktatók

Sztenderd: *Az intézmények biztosítsák, hogy oktatóik megfelelő kompetenciával rendelkezzenek. Alkalmazzanak méltányos és átlátható eljárásokat oktatóik toborzására és továbbképzésére.*

A DI-ben 103 oktató tevékenykedik beleértve a törzstagokat, témakiírókat és témavezetőket (doktori.hu, 2022.03.25). A témakiírók száma 79, míg a témavezetők száma 60 a doktori.hu alapján, amiből az következtető, hogy 19 témakiíró jelenleg nem rendelkezik PhD-hallgatóval. A 2020-as önértékelés alapján a DI-ek 20 vendégoktatója van. Az MTMT-ben (az intézményi keresőben a DI-re szűrve) a DI-hez köthető oktatók 1605 tudományos munkája szerepel, melyek összesen 427 hivatkozást kaptak eddig. Figyelembe véve a tudományágat, ez elfogadhatónak vélhető, de egy tudományos minőségi értékelésben nem lehet megjegyzés nélkül hagyni, hogy a 103 oktató, átlagban, hosszú éveken át, csak kb. 5 vagy kevesebb hivatkozással rendelkezik (az MTMT összefoglaló grafikonja alapján 2007 óta, és kevesebb mint 200 idézet az elmúlt 5 évben). Figyelemre méltó az is, hogy a nemzetközi és minősített publikált művek száma feltűnően kevés.

A PTE Doktori Szabályzata előírja, hogy a doktori iskola vezetője MTA doktora címmel kell, hogy rendelkezzen (5. § (1) bekezdés). A DI önértékelése aránylag röviden foglalkozik az oktatókra, de különösen a témavezetőkre vonatkozó feltételek és szabályzatok bemutatásával. Többek között, minőségbiztosítás szempontjából a témavezetői kinevezést illetően konkrét kritériumok nem olvashatóak benne. A Bizottság vezető oktatókkal folytatott beszélgetéséből kiderült, hogy a DI-ben van egy rugalmasan működő DIT elbírálás-alapú

kiválasztási és témavezetői mentorálási módszer, de ezeknek az objektív kritériumai még nincsennek szabályzatba foglalva.

Az önértékelés alapján a DI *törzstagjainak szakmai teljesítményét*, azok törzstaggi kritériumoknak való megfelelését jelöléskor DIT tekinti át, és titkos szavazáson javasolják a jelölést, ami felterjesztésre kerül a DIT elé, majd BTDT és végül az EDT felé, ahol a döntéshozatal további szavazással történik. Ez a többréteges hierarchikus választási folyamat minőségbiztosítás szempontból adekvát a törzstagok jelölését illetően. A törzstag megfelelése évenként áttekintésre kerül a doktori.hu adatbázisban. A legutóbbi akkreditációs eljárás óta változott a DI törzstagjainak összetétele, mert két törzstag nyugdíjba vonult. Jelenleg a DI hét törzstaggal működik.

Az önértékelés alapján a DI törekszik a törzstagokat illetően folyamatosan mérlegelni a merítési lehetőségeket, egyeztetve a BTK és a PTE vezetőivel. Véleményük szerint jelenleg stabil, előreláthatólag több évre előre is megnyugtató törzstag állománnyal rendelkeznek, de a jelenlegi állományt igyekeznek rövid időn belül bővíteni, illetve erősíteni. A bővítés és erősítés kettős forrása a várható új egyetemi tanár kollégák kapcsolódása a DI munkájába, és a habilitált docens törzstagok egyetemi tanárrá való előléptetése.

A DI témakiíróinak és témavezetőinek körét alapvetően két szempont alapján bővíti: az egyik logikus szempont a két doktori programhoz (Nevelésszociológia és Oktatástörténet) kapcsolódó témakiírói felkérés. A másik, jó gyakorlatnak elismerendő szempont, a hallgatók oldaláról jövő kutatói igények figyelembevétele, természetesen az oktatót és témavezetői gárda kvalifikációs hátterének a mérlegelésével.

Elmondások szerint az új témakiírásra úgy kerül sor, hogy a felkért oktató benyújtja a DIT-hez szakmai életrajzát és publikációs jegyzékét, amit a DIT alaposan mérlegel, majd dönt a témakiírói felkérésről. Ez a minőségbiztosítás szempontjából jó gyakorlatnak ítéendő mechanizmus az oktatói és témavezető szakismeret elmélyítését, illetve bővítését indukálhatja és egyben akkomodálja a felkínált kutatási témák kiterjesztését rokon szakterületekre, ami úgy az oktató, mint a hallgató szempontjából előnyös és a tudományos ismeretek intézményi terjedelmét és specializálódását is bővíti. Ez a gyakorlat azért is előnyös, mert előzőleg a hallgatók szabadon tehettek a témavezető személyére vonatkozó javaslatot a DI két programjának keretei között. Viszont az újabb, PTE-s szintű szabályzók szerint 2020 tavaszától a felvételizők szigorúan a rendelkezésre álló témakiírásokból választhatnak.

Az önértékelés alapján, a DI témavezetők terheltségét, esetleges problémáit, a DI vezetése figyelemmel követi. Megállapítható, hogy a törzstagok vannak leginkább túlterhelve, mert többségük rendelkezik a lehetséges hat fő aktív témavezetett hallgatóval, és több esetben a tanulmányaikat éppen passzíváló, kutatásaikkal azonban haladó további doktorandusszal. A témavezetői munka elismerése a PTE különböző Karain, beleértve a BTK-t, pontértékkel

szerepel az egyetemi Teljesítményértékelési Rendszerben (TÉR), és egyben lényeges eleme a tudományos előrehaladásnak (például: habilitáció, egyetemi tanári és MTA doktori pályázat) is. Külön díjazás, órakedvezmény vagy a kötelező órákba történő beszámítás a PTE BTK jelenlegi gyakorlata szerint nem lehetséges. A témavezetések, illetve témavezetői konzultációk esetében, ezen a ponton szeretnének a jövőben változtatni. Erről 2020 őszétől folyik az egyeztetés a BTK vezetősége és a BTDT között.

Az DI oktatóit szolgáló infrastruktúrája jó. Három oktatói iroda szolgálja őket. Ezek közül az egyik a külsős vendégoktatók rendelkezésére áll négy munkaállomással. A törzstagok, illetve a képzésekhez kapcsolódó BTK-s tanárok 2020 őszétől szolgálati telefont is kapnak a szoros és folyamatos munkakapcsolat fenntartásához. A DI írószerrel és papírbeszerzéssel is ellátja az oktatókat és a hallgatók igényeit is igyekszik kielégíteni ezen a téren. Az infrastrukturális fejlesztés folyamatosnak mondható. Például, a DI a közelmúltban pályázott az online órák közvetítésére, és az egyéb online események lebonyolítására alkalmas laptopok beszerzésére. A DI használatában áll egy 40 táblagépes, laptopos, projektoros és Smart televíziós tanterem is, amelynek kialakításának és működtetésének szakmai irányítója a DI vezetője.

Az oktatók folyamatos fejlődése biztosított. Az oktatásmódszertani felkészültséget illetően az DI oktatóit az önértékelés kiválóan minősíti, mert többségük neveléstudományi, tanári, vagy pszichológusi végzettséggel rendelkezik. Megújulásra elsősorban a legmodernebb IKT-eszközök használatával kapcsolatosan van szüksége az oktatói gárdának. Ehhez többször is szerveznek továbbképzéseket, és az oktatók egy része webináriumokon is részt vesz. A TÉR (pontrendszer alapján) egy objektív monitorálható médium, ami segíti az oktató tevékenység minőségbiztosítását, figyelemmel követi annak folyamatos fejlődését és hozzájárul az oktatók szakmai előrehaladásához.

Ajánlások

- Fontos lenne a tudományos munkákat idegen nyelven elismert tudományos forrásokban növelni, ami javíthat az idézettségi indexeken is.
- Érdemes lenne a törzstagok számát növelni, ezzel számítani a nem előrelátható és kiszámíthatatlan törzstagi szám hirtelen csökkenésével.

ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

Sztenderd: *Az intézmények megfelelő finanszírozási forrásokkal rendelkezzenek a tanulási és tanítási tevékenységekhez, valamint biztosítsanak adekvát és könnyen hozzáférhető tanulástámogató feltételeket és hallgatói szolgáltatásokat.*

A könyvtár széleskörű szolgáltatásokat nyújt az egyetemi polgárok számára. Az adatbázis-hozzáférések mellett (egyetemi kvóta alapján) Open Access támogatást is nyújt, valamint

ISBN- és ISSN-igényléssel kapcsolatban is a kutatók rendelkezésre áll. A könyvtár által szerkesztett blog az impakt faktor növeléséhez és a folyóiratválasztáshoz ad hasznos tippeket és tanácsokat. Az egyetemi repozitóriumot a hallgatók is használhatják tanulmányaik, valamint algoritmusaik, adatbázisaik tárolására.

A könyvtári felszereltség jó: jelenleg 13 magyar kiadótól több mint 8000 e-könyvet tartalmaz és 5000 külföldi kiadványt birtokol és 179 e-adatbázissal szolgálja az oktatókat/hallgatókat. A DI hangsúlyt helyez arra, hogy a DI oktatói tudományos kutatási eredményei minél szélesebb körben legyenek közzé téve. Ehhez az egyik legfontosabb támogatást maga a PTE nyújtja azzal, hogy anyagilag támogatja az Open Access publikálást. Fontosnak tartják, hogy minél több oktató vegye igénybe ezt a lehetőséget. Konferencia-szereplések támogatása az oktatók és hallgatók esetében is általában kutatási projektekből valósul meg. A kutatáshoz szükséges szakkönyvek, fontos tudományos folyóiratok beszerzése évről évre a PTE BTK-TTK Tóth József Szakkönyvtára segítségével, a könyvtári költségvetésből történik. Ehhez az igények felmérése évente kb. kétszer történik meg.

A DI hangsúlyt fektet a publikációk megszületésének támogatására. Az egyetem által szervezett publikációs kurzusok oktatók és doktoranduszok számára egyaránt nyitottak. Létezik az egyetemen egy Tudásközpont, ahol publikációk írásával, konferenciárészvétellel és általában véve a kutatási munkával kapcsolatban segítenek. A központ ugyan elsősorban a PTE kutatói részére jött létre, de szolgáltatásai az ambiciózus hallgatók számára is elérhetőek. A DI ösztönzi és külön felhívja a hallgatók figyelmét a témavezetőkkel közös publikációk megvalósítására, valamint publikációs fórumokat biztosít a kiadványaiban (pl. évkönyvekben és a konferenciák tanulmányköteteiben).

Az DI-n belül két irány bontakozott ki a doktori képzésben: egy több tárgyat és tudást kínáló képzés, valamint egy tutor-rendszerű képzés. Utóbbi serkenti az oktatók és a hallgatók aktív együttműködését, a műhelyesedést, amelynek eléréséhez strukturálisan jó keretet jelenthetnének a kutatóközpontok és szakkollégiumok is. A gyakorlatban azonban ennek megvalósulása nem tökéletes, ugyanis ezeknek a szervezeteknek a munkájába a doktoranduszok csak korlátozottan kapcsolódnak be, és nem világos, hogy a közreműködés során mivel gazdagodnak. Mind a kutatóközpontok, mind a szakkollégiumok hasznos intézmények lehetnek, amennyiben jobban fókuszálnak a hallgatók igényeire még inkább előtérbe helyező tevékenységek folytatására.

A DI kiemelt hangsúlyt fektet az esélyegyenlőségre és a hátrányos helyzetű hallgatók támogatására. Ennek emblemikus eleme volt a Befogadó Egyetem projekt, amelyben számos doktorandusz is tevékenyen részt vett. Fontos megemlíteni, hogy az elért eredmények a projekt végeztével nem szűntek meg, hanem számos formában (pl. a Romológiai Kutatóközponton keresztül) tovább élnek.

A PTE Támogatói Szolgálat a fogyatékkal élő és segítségre szoruló hallgatók, oktatók, kutatók számára nyújt támogatást a kampuszon való közlekedés, könyvtári adatházis és felolvasóprogramok használata stb. terén. Az egyetem kollégiumában akadálymentes szobák is rendelkezésre állnak. A külföldiek segítésére létezik egyetemi mentorrendszer, a számukra létrehozott Student Hub hétfőtől péntekig tartó ügyeletben áll rendelkezésükre.

Ugyan az egyetem rendelkezik saját Etikai Kódexszel, azonban a DI hallgatói számára nem nyilvánvaló, hogy kihez tudnak fordulni jogsértés esetén.

A hallgatók elmondása alapján az egyetem egy klubhelyiségként is működő, külön szobát biztosít a doktoranduszok számára, ahol helyet kapott a DI számos értékes tételt tartalmazó házi könyvtára is, melyet az alumni tagjai is szabadon használhatnak.

A hallgatók informálása az évfolyamfelelősi rendszeren keresztül, a visszajelzések alapján, hatékonyan történik. Ugyanakkor az aktív hallgatók bevonása az adminisztrációba, bár a hirtelen – gyermekvállalás okán – előállt személyhiányra gyors megoldást kínált, hosszabb távon nem szerencsés, mert ez kettős szerepbe kényszeríti az adott hallgatókat mind az oktatók, mind hallgatótársaik felé, és a többi hallgató számára azt a hamis képet sugallhatja, hogy a DI nem egyformán viszonyul a különböző hallgatókhoz.

Ajánlások

- A jogorvoslati lehetőségekről szóló tájékoztatásnak hasznos lenne láthatóbb felületet biztosítani, fontos lenne tudatosítani a hallgatókkal, hogy érdeksérelem esetén kihez fordulhatnak.
- Az adminisztráció működését érdemes lenne stabilabb és kiszámíthatóbb alapokra helyezni, valamint átgondolni az aktív hallgatók részvételét a DI adminisztrációjában.

ESG 1.7 Információkezelés

Sztenderd: *Az intézmények gyűjtsenek, elemezzenek és használjanak releváns információkat képzési programjaik és egyéb tevékenységeik irányítására.*

A DI információk széles körének gyűjtésében, értékelésében vesz részt, vagy valósítja meg azt. A DI-t érintő információk gyűjtése részben intézményi, részben kari, részben szervezeti egység szinten valósul meg. A DI elvi hozzáférése az adatokhoz minden esetben biztosított, ugyanakkor a rendszeresen megvalósuló tevékenységek teljes körű kiaknázása fejlesztési lehetőséget hordoz magában.

A DI-ben rendszeresen gyűjtésre kerülnek a felvettek és beiratkozottak száma és aránya, a fokozatszerzési arány, az abszolutóriumot szerzett, de fokozatszerzésre nem jelentkezők száma és aránya, a doktoranduszok teljesítménye, az oktatói munka hallgatói véleményezése, a doktoranduszok témavezetői értékelése, a fokozatot szerzettek véleménye, az oktatói

teljesítmény, a hallgatói elégedettség, a témavezetőkkel kapcsolatos elégedettség, a DI-t elhagyók pályakövetésének adatai.

Nem a DI által kerül számba vételre és értékelésre az oktatói munka hallgatói elégedettsége, a teljesítményértékelés, illetve az intézményi szinten végzett pályakövetési rendszer. Ez utóbbiak az egyetemen jól menedzselt folyamatokat jelentenek (a PDCA-logika a doktori iskolák vonatkozásában is értelmezhető és jól működik). Az adatbázisok releváns információi a DI által elérhető, jelenleg ugyanakkor ennek minőségbiztosítási, vagy fejlesztési célú használata nem épült be még a DI gyakorlatába.

A DI által ugyanakkor saját, tudományterületi és kari szinten aktívan használt és riportolt információt jelenítenek meg a felvettek és beiratkozottak száma és aránya, a fokozatszerzési arány, a lemorzsolódási információk. Míg elsődlegesen a DI-ben használt információt testesít meg a doktoranduszok teljesítménye, szemeszterenkénti témavezetői értékelése, a hallgatók elégedettség mérése.

Az adatok gyűjtésében az egyetemi rendszereket fenntartó egységek, a BTK Doktori Irodája, valamint a DI Doktori Titkársága és egyes oktatói vesznek részt. Az adatok számba vételébe bevonásra kerülnek (a Doktori Titkárság irányítása mellett) az évfolyamfelelősök, illetve a doktoranduszok, míg az elemzés, illetve értékelés a DI vezetésének előkészítő munkája mellett a DIT, illetve az egyetemi testületek keretein belül zajlik.

Az elemző, értékelő munkába a releváns külső érdekeltek bevonására egyelőre a DI nem alakított ki mechanizmust. Az elemző, értékelő munka eredményeinek visszacsatolása az érdekeltek széles köre felé egyelőre korlátozottan (informális mechanizmusokon, illetve fórumok keretében) valósul meg, ennek strukturált gyakorlata még kialakításra vár.

Összességében megállapítható, hogy a DI-t érintő információk széles köre kerül összegzésre, a nem a DI-ben folytatott mérések eredménye hozzáférhető. A mérések értékelések jól becsatornázódnak az egyetemi döntéshozatalba, az intézményirányításban jól hasznosulnak. Az intézményi szinten összegzett információk ugyanakkor a DI-ben korlátozottan kezeltek, melynek kiaknázása a menedzselés során mindenképpen indokolt. Indokolt továbbá a DI-ben végzett mérések, értékelések eredményei transzparenciájának megteremtése mind a belső, mind a külső érdekeltek számára.

Ajánlások

- A Bizottság javasolja a gyűjtött információk szisztematikus áttekintését, az egyes információknak a DI fejlesztésében betöltött szerepének – a Minőségbiztosítási Program felülvizsgálatával összekötött – elemzését, a DI átfogó monitoring rendszerének kialakítását.
- A Bizottság javasolja a külső érdekeltek szerepének értelmezését, bevonásuk megvalósítását adott, releváns információk elemzése, értékelése során.

- A Bizottság javasolja továbbá a DI-ben a minőségbiztosítás keretében elemzett és értékelt információk összegző közzétételét a DI honlapján.

ESG 1.8 Nyilvános információk

Sztenderd: *Az intézmények tegyenek közzé világos, pontos, objektív, naprakész és könnyen hozzáférhető információkat tevékenységükről, benne képzési programjaikról.*

A DI önálló honlappal rendelkezik, mely tartalmazza a képzéshez kapcsolódó aktuális szabályzatokat. A kari honlapon elérhető a BTDT Működési Szabályzata és Ügyrendje, valamint bemutatásra kerül a BTDT összetétele.

A felvételi felhívásról az ESG 1.4-es fejezetben már írt a Bizottság, az önköltség a kar alá tartozó doktori iskoláknál egységes és nyilvános információ, az aktuális témakiírások az ODT-adatbázisban érhetők el.

A DI honlapja a hallgatói/képzési mérföldköveknek megfelelően strukturált menürendszeren keresztül tájékoztat (pl. Felvételi, Szigorlat/Komplex vizsga, Dissz. fejezetek véde, Fokozatszerzési eljárás és Nyilvános vita).

A honlapon, a sztenderdnek megfelelően, az alábbi területeken biztosított a tájékoztatás: a DI Doktori Iroda kollégái és az évfolyamfelelősök neve és elérhetőségei; évekre bontottan a fokozatszerzők felsorolása (témavezetővel, linkelve a tézis, valamint a disszertáció), saját konferenciák és kiadványok ismertetése, elérhető pályázati lehetőségek. A honlap bár bemutatja a DI törzstagjait, az ODT-felületen elérhető törzstagi lista ettől eltér. Ezen felületek összehangolása a DI előtt álló feladat.

A tantárgyi tematikákat évente frissíti a DI és kizárólag zárt felületen, a Neptunban érhetők el.

Az alábbi területeken, témákban nem érhető el információ: DI képzésében/programjaiban résztvevő oktatók, témavezetők bemutatása; a DIT tagjainak, működésének bemutatása; pályakövetési adatok, fokozatszerzési statisztika. Amennyiben bizonyos információk elérhetők az ODT-adatbázisban, úgy egy rámutató link elhelyezése a DI honlapján jó megoldásnak tekinthető és növeli a DI működésének transzparenciáját.

A lefolytatott interjúk alapján a DI honlapja a közeljövőben jelentősen átalakul, melynek keretében a felsorolt hiányosságok feltüntetésre fognak kerülni. Mindemellett az angol nyelvű honlap is kialakítás előtt áll.

Ajánlások

- Javasolt a DI honlapján az alábbi két menüpont összeolvasztása (tekintettel a tartalmi átfedésre): Fokozatszerzési eljárás és Nyilvános Vita.

- Javasolt a DI honlapján a Hallgatói információk menü alatt felsorolt almenüpontok tartalmának beépítése a honlap tetején található menüpontok alá. Így a honlap karbantartása egyszerűsödne, illetve megszűnnének a tartalmi átfedések.
- A DI nyújtson egyértelmű és naprakész tájékoztatást az aktuális törzstagokról mind a honlapján, mind az ODT-adatbázisban.
- A DI honlapján az „Egyetemi és Kari szabályzatok” link hibás. Ennek javítása indokolt.
- *Egyetemi szinten javítandó:* fontos, hogy a doktori képzést szabályozó dokumentum ne szkennelt, hanem például kereshető pdf-formátumban tegyék elérhetővé, tartalomjegyzékkel ellátva a honlapon, a keresést és tájékozódást megkönnyítendő.
- A tantárgyak leírásait kizárólag az intézmény regisztrált felhasználói érik el, melyeknek azonban nyilvános adatként kellene a honlapon is elérhetőnek lennie. Ez megkönnyíti a felvételiző, átjelentkező, ill. áthallgató doktoranduszok tájékozódását is.
- A DI Működési Szabályzatát, Minősegbiztosítási Programját fontos lenne tartalomjegyzékkel ellátni.

ESG 1.10 Rendszeres külső minősegbiztosítás

Sztenderd: *Az intézményeket rendszeres időközönként külső minősegbiztosítás alá kell vetni az ESG szerint.*

A DI nem alkalmaz a MAB-on kívül más külső minősegbiztosítási eljárást.

III. Látogató Bizottság

A Bizottságot a MAB Testülete nevezte ki, és a következő tagokból áll:

Elnök: Szabó Attila egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Tagok:

Dányi Beatrix szakreferens, Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság

Klauda Zalán doktorandusz, Budapesti Corvinus Egyetem

Vilmányi Márton egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem

Winkler István tudományos tanácsadó, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Online interjúk időpontja: 2022. március 21.

IV. Mellékletek

IV.1. Feladatmeghatározás

A Pécsi Tudományegyetem rektora a MAB-ot kérte fel az Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola (D174) minőséghitelesítési (akkreditációs) eljárásának lefolytatására.

Az értékelés alapja az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosítási irányelvei és sztenderdjei (ESG).

Az akkreditációs eljárás célja megvizsgálni, hogy a doktori iskola az ESG szerint folytatja tevékenységét, minőségbiztosítási rendszere folyamatosan nyomon követi, értékeli a sztenderdeknek való megfelelést, és aktívan közreműködik az értékelés eredményei alapján a megvalósítást segítő intézkedések, folyamatok kidolgozásában.

Az értékelés retrospektív jellegű, az aktuális és a legutóbbi eljárás között eltelt időtartamot vizsgálja, külön figyelemmel arra, hogy az előző értékelés alapján milyen intézkedések születtek.

Az eljárás kiemelt célja továbbá a jó gyakorlatok azonosítása, valamint a doktori iskolák fejlesztéséhez történő szakértői segítségnyújtás.

IV.2 Akkreditációs interjúk menetrendje

PTE Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola (D174)			
működő doktori iskola minőséghitelesítési eljárása			
Időpont	Panel	2022. március 21. hétfő	
		beosztás	név
9:00-9:20	Stratégiai tervezés (intézményi szintű tudományos stratégia, minőségbiztosítás)	tudományos és innovációs rektorhelyettes	Felinger Attila
		Egyetemi Doktori Tanács, elnök	Geresdi István
		Bölcseztudományi és Társadalomtudományi Doktori Tanács, elnök	Vargyas Gábor
		Bölcseztudományi és Társadalomtudományi Kar, dékán	Heidl György (törzstag)

9:20-9:35	Minőségbiztosítás	egyetemi Minőségfejlesztési Bizottság képviselője (egyetemi minőségfejlesztésért felelős szervezeti egység)	Takács András
		kari minőségügyi vezető / kari minőségirányítási bizottság képviselője	Gózszy Zoltán, Mrázik Julianna
		DI-szintű minőségügyi felelős	<i>DI-vezető, akivel a következő panelben beszélget a Bizottság</i>
9:35-10:40	DI vezetése, működése	DI-vezető, DI-szintű minőségügyi vezető, az Oktatástörténet program vezetője	Ambrusné Kéri Katalin
		iskolavezető-helyettes	Cserti Csapó Tibor (törzstag)
		Nevelésszociológia program vezetője	Forray R. Katalin (tiszteletbeli emerita törzstag)
<i>10 perc szünet</i>			
10:50-11:20	Infrastruktúra, szolgáltatások	Romológiai Kutatóközpont	Orsós Anna (törzstag)
		Tanárjelöltek szakkollégiuma	Zank Ildikó
		Wlislócki Henrik Szakkollégium	Trendl Fanni
11:20-12:00	DI operatív működése	szervezők, ügyintézők (honlap szerint: Doktori Iroda)	Maisch Patrícia, Vitéz Kitti, Nyíri Csilla
		a DI titkára, adminisztrátora	Takácsné Márhoffer Nikolett
		a DI hallgatói és oktatási ügyekért felelős munkatársa - BTK Doktori Titkárság képviselője	Horváth Judit, Molnár-Kovács Zsófia
12:00-13:00	szünet		
13:00-14:00	Oktatók, témavezetők	régóta a doktori képzésben lévő, ill. fiatal/középgenerációs témavezetők, oktatók (akik más interjúknál nem vesznek részt, max. 8 fő)	Dárdai Ágnes
			Vida Gergő
			Pusztafalvi Zoltánné Tigyi Henriette
			Prisztóka Gyöngyvér
			Di Blasio Barbara
			Ács Marianna
Cserti Csapó Tibor (TT)			
14:00-14:20		doktori tanács hallgatói képviselő(i)	Vitéz Kitti - a Nevelésszociológia Program képviselője

M A B

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI
AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

	Doktori érdekképviselőt (önkormányzat)		Nyíri Csilla - az Oktatástörténet Program képviselője
<i>10 perc szünet</i>			
14:30-15:15	Hallgatói fórum	kb. 10-15 fő. Kérjük, ügyeljenek arra, hogy a különböző hallgatói élekciklusok / doktori programok képviselve legyenek (pl. komplex vizsga előtt/után állók, abszolutórium előttiék/utániak).	Darvai Tibor - végzett
			Tószegi Zsófia - komplex vizsga után
			Galántai László - végzett
			Somodi Imre - abszolválta
			Laki Tamásné - végzett
			Proity Péter - komplex vizsga után
			Somogyvári Lajos - végzett
			Szűcs Norbert - végzett
			Stummer Krisztina - komplex vizsga után
			Németh Dóra Katalin - komplex vizsga után
			Kocsis Péter Csaba
			Fodor Richárd - komplex vizsga után
Fehér Ágnes - komplex vizsga előtt			
15:15-15:45	Bizottsági zárt ülés		